

ՀԱՄԱՌՈՏ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆԸ—Հրապարակվեց ՍՍՌՄ Գերագույն Սովետի նախագահության Հրամանագիրը առ այն, որ մարտի 14-ին նշանակվում են Սովետական Միության Գերագույն Սովետի ընտրությունները:

Հայաստանի աշխատավորները եռանդուն կերպով պատրաստվում են ընտրություններին: Կազմված են ընտրական օկրուգներ և տեղամասեր: Համաձայն ՍՍՌՄ Կոնստիտուցիայի ռեսպուբլիկայի աշխատավորները երկրի Գերագույն Սովետի Միության Սովետի համար պետք է ընտրեն 5, իսկ Ազգությունների Սովետի համար՝ 25 ղեկավարառ:

Հունվարի վերջերին ամենուրեք ռեսպուբլիկայում տեղի ունեցան աշխատավորների, ինչպես նաև հասարակական կազմակերպությունների նախընտրական ժողովներ, նվիրված ղեկավարության թեկնածուների առաջադրման:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ՈՒԿՐԱԻՆԱՅԻՎԵՐԱՄԻԱՎՈՐՄԱՆ 300-ԱՄՅԱԿԸ—Սովետական Միության ժողովուրդները լայն կերպով նշում են Ռուսաստանի հետ Ուկրաինայի վերամիավորման պատմական տարեթիվը՝ 300-ամյակը, որը լրացավ սույն հունվարի 18-ին:

Այդ օրը Երևանում, Լենինականում, Կիրովականում տեղի ունեցան աշխատավորական ժողովներ և երեկոյաներ՝ նվիրված պատմական տարեթվին: Ժողովներում հանդես եկող հետադիմները նշում էին, որ ուկրաինական եղբայրական ժողովրդի ազգային մեծ տոնը ողջ Սովետական Միության ժողովուրդների տոնն է: Նրանք խոսում էին լարենկամական այն սերտ կապերի մասին, որոնք գոյություն են ունեցել հայ և ուկրաինական ժողովուրդների միջև և որոնք առավել ևս զարգացել ու ամրացել են Սովետական իշխանության տարիներին: Առանձնապես նշվում էր հայ մտավորականության, հատկապես գրողների կապերը Ուկրաինայի մտավորականության և գրական գործիչների հետ:

Նշանակալից տարեթվի առթիվ Հայաստանի պետական հրատարակչությունը լույս է ընծայում ուկրաինական գրողների ստվար ժողովածու հայ հեղինակների թարգմանությամբ: Ժողովածուում զգալի տեղ է հատկացված ուկրաինական ազգային մեծ բանաստեղծ Տարաս Շևչենկոյի ստեղծագործություններին:

Ռուսաստանի հետ Ուկրաինայի վերամիավորման տոնակատարության հանդեսները տեղի կունենան մայիսի մեկին:

«ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԹԵՐԹԻ 10.000-ՐԴ ՀԱՄԱՐԸ—Հունվարի 7-ին լույս տեսավ «Սովետական Հայաստան» թերթի 10.000-րդ համարը: Իր գոյության 33 տարվա ընթացքում թերթը հսկայական դեր է խաղացել հայ ժողովրդի քաղաքական-հասարակական կյանքում, նրա կուլտուրական և տնտեսական վերելքի գործում:

Թերթի տոնական համարի լույս ընծայման առթիվ Երևանում, Հայֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճում տեղի ունեցավ ճոխ հանդես, որին ներկա էին մամուլի աշխատողներ, ընթերցողներ, գրականագետներ, արվեստագետներ: Զեկուցումով հանդես եկավ թերթի խմբագիր Հովհաննես Բաղդասարյանը: Վերջում կայացավ համերգ:

ԿՈՄՊՈԶԻՏՈՐ ԱԶՍՏ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ ՄՆՆԴՅԱՆ 75-ԱՄՅԱԿԸ—Լրացավ հայ երաժշտության հնագույն գործիչներից մեկի՝ երաժշտագետ Ազատ Մանուկյանի ծննդյան 75-ամյակը: Դեռ զարոցական հասակում, Թբիլիսիի Ներսիսյան դպրոցում, նա աշակերտել է ականավոր երաժշտագետ Մակար Եկմալյանին: Իր երաժշտական գիտելիքները Ազատ Մանուկյանը հետագայում լրացրել է Պետերբուրգում:

Ավելի քան 50 տարվա իր գործունեության ընթացքում Ազատ Մանուկյանը խոշոր, շնորհալու աշխատանք է կատարել մեր մատաղ սերնդի երաժշտական դաստիարակության գործում: Նա ստեղծել է մանկական շատ երգեր, որոնք մեծ սիրով կատարվում են զարոցականների կողմից: Սովետական կառավարությունը ըստ արժանիության գնահատել է Ազատ Մանուկյանի ժառանգ գործունեությունը, շնորհելով նրան արվեստի վաստակավոր գործիչի պատվավոր կոչում և պարգևատրելով Լենինի ու Աշխատանքային Կարմիր Դրոշի շքանշաններով:

Երևանում տեղի ունեցած հորեկյանական հանդեսին ներկա էին մայրաքաղաքի երաժշտական հասարակայնության ներկայացուցիչները, գրողներ, արվեստագետներ, որոնք շերտերն ողջունեցին հորեկյանին:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍԻ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ—Տեղի ունեցավ Հայկական ՍՍԻ Գիտությունների ակադեմիայի տարեկան ընդհանուր ժողովը: Ժողովականների ակադեմիայի պրեզիդենտ վերընտրեցին ականավոր գիտնական Վիկտոր Համբարձումյանին: Վիցե-պրեզիդենտներ ընտրվեցին Գիտությունների ակադեմիայի իսկական անդամներ Մ. Ներսիսյանը և Ա. Մնջոյանը: Ակադեմիկ-քարտուղար ընտրվեց Վ. Գուրբանյանը: Ընտրվեցին նաև ֆիզիկոմաթեմատիկական, տեխնիկական, բիոլոգիական, գյուղատնտեսական և հասարակական գիտությունների բաժանմունքների ակադեմիկ-քարտուղարներ:

ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌԻ ՆՈՐ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐ—Տարեցտարի ստվարանում են Սովետական Հայաստանի գիտական աշխատողների շարքերը: Միայն անցյալ 1953 թվականի ընթացքում ռեսպուբլիկայի երիտասարդ գիտական աշխատողներից 100 մարդ պաշտպանել են թեկնածուական և 20 մարդ դոկտորական աստիճանի գիտությունների Դրանցից 30 հոգի իրենց դիսերտացիաները պաշտպանել են Հայկական ՍՍԻ Գիտությունների ակադեմիայում, 30 հոգի Երևանի Պետական համալսարանում, իսկ մյուսները Հայաստանի, ինչպես և Սովետական Միության այլ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐ 1954 թվականին.— Անցած 1953 թվականին Հայաստանի պետական հրատարակչությունը լույս ընծայեց 460 անուն զանազան գրքեր շուրջ 4,5 միլիոն օրինակ տպաքանակով: Ընթացիկ 1954 թվականին լույս կընծայվի մոտ 600 անուն գիրք: Հրատարակվելիք գրքերի զգալի մասը կկազմեն քաղաքական-հասարակական, տնտեսական, փիլիսոփայության, պատմության և գիտության տարբեր բնագավառների հարցերին վերաբերող աշխատություններ:

Լայն տեղ է տրվելու գեղարվեստական գրականության հրատարակմանը: Հայ ընթերցողները մայրենի լեզվով կստանան ռուս և եվրոպական կլասիկ ու ժամանակակից հեղինակների շատ աշխատություններ: Առանձնահատուկ տեղ է տրվելու անցյալի և ժամանակակից հայ գրողների գործերի հրատարակմանը: Կավարտվի Ալեքսանդր Երվանդագեղի և Պերճ Պռոշյանի երկերի հրատարակումը: Կվերահրատարակվեն Հովհաննես Թումանյանի, Ավետիք Իսահակյանի, Եղիշե Չարենցի, ինչպես և ժամանակակից մի շարք հեղինակների ընտիր երկերը: Եթե հրատարակվումը լույս կընծայվի հաշատուր Աբովյանի «Երբ Հայաստանին»:

Երրոնակվելու է մեծանուն հայ երաժշտագետ Ալեքսանդր Սպենդիարյանի աշխատությունների հրատարակումը բաղկացած 11 հատորից: Այդ աշխատությունների 1-ին, 3-րդ և 9-րդ հատորները լույս տեսան անցյալ տարի: Վերջերս լույս տեսավ 4-րդ հատորը: Մեծանուն երաժշտագետի աշխատությունները հրատարակվելու է պատրաստում Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի Արվեստի պատմության և տեսության բաժինը:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԵՌԱԿԱ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԸ.— Վաղուց է վեր երևանում, մի ամբողջ շարք բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների հետ միասին, գործում է նաև Հեռակա մանկավարժական ինստիտուտը: Այստեղ, առանց աշխատանքից կտրվելու, սովորում են մոտ 4.000 մանկավարժներ: Նրանցից շատերն աշխատում են Հայաստանի հեռավոր շրջաններում, լեռնային գյուղերում, վրաստանի և Ադրբեջանի հայկական դպրոցներում: Նրանք ինստիտուտից ստանում են ցուցմունքներ, ուսումնական ծրագրեր, գրավոր դասախոսություններ և իրենց ազատ ժամերին պարապում: Տարին երկու անգամ՝ հունվարին և ամառվա արձակուրդներին նրանք ինստիտուտ են գալիս հերթական քննություններ տալու: Ետո մանկավարժներ հնարավորություն չունենալով բարձրագույն կրթություն ստանալու, իրենց ուսումը ձեռք են բերում այս ինստիտուտի միջոցով: Առաջիկա ամառը Հեռակա մանկավարժական ինստիտուտը կավարտեն ավելի քան 1.000 մանկավարժներ:

ԳՊՐՈՑԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՆԻՔԵՐ.— Ամեն տարի Սովետական Հայաստանի կառավարությունը խոշոր միջոցներ է հատկացնում դպրոցական նոր, բարեհարմար շենքեր կառուցելու համար: Հայաստանի գյուղերի և քաղաքների բազմաթիվ նորակառուցներից լավագույնները դպրոցական շենքերն են: Այս տարի ռեսուրսիկայում կկառուցվեն դպրոցական 16 նոր շենքեր,

որոնցից 4-ը երևանում և 12-ը շրջանային կենտրոններում: Այդ կառուցումների համար հատկացված են 5.000.000 ռուբլի ավելի միջոցներ, քան անցյալ տարի:

ԳԱՐԲԻՆԻ ՍՈՒՆԴՈՒԿԱՆԻ ԵՐԿԵՐԻ ԼԻԱԿԱՏԱՐ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆ.— Հայկական ՍՍԻ Գիտությունների ակադեմիայի հրատարակչությունը լույս է ընծայում մեծանուն հայ գրամատուրգ Գարբին Սունդուկյանի երկերի լիակատար ժողովածուն: Առաջին և երկրորդ հատորները լույս են տեսել անցյալ տարի: Վերջերս լույս տեսավ 3-րդ հատորը, որի մեջ մտել են հեղինակի երկու կատակերգությունները, արձակ և թարգմանական գործերը: Տպագրության է պատրաստվում վերջին՝ 4-րդ հատորը, որի մեջ կմտնեն հեղինակի նամակները:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԵՒՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ 1954 թվականին.— Երևանում կատարվող շինարարական աշխատանքներն այս տարի էլ ավելի լայն ծավալ են ստանալու: Արդյունաբերության նոր ձեռնարկություններից բացի կառուցվելու են բնակելի, հասարակական, ուսումնական, վարչական շատ շենքեր, ավարտվելու են անցյալ տարիներից սկսած կառուցումները: Նոր կառուցվելու միայն բնակելի շենքերի թիվը հասնում է 60-ի: Բնակարանային շինարարության համար հատկացված պետական միջոցները երկու անգամ գերազանցում են անցյալ տարվա հատկացումները:

Չնայած խոտաշունչ ձմռանը, շինարարական աշխատանքները չեն դադարում ոչ մի օր: Քաղաքի ինչպես մայրուղիներում, այնպես էլ արվարձաններում օր-օրի բարձրանում են գեղեցիկ հուշան շենքեր՝ երեսպատված Հայաստանի բազմերանգ քարերով:

Բնակարանային հիմնական շինարարությունը կենտրոնացվելու է Կիևյան փողոցում, որն այս տարի քաղաքը միացնելու է Եհանյան ավանին՝ Հրազդանի վրա կառուցվող նոր կամուրջի միջոցով:

Ավարտվելու է Մատենադարանի շենքի կառուցումը, Հայաստանի թանգարանի շենքի (Վուլտորայի տան) վերակառուցումը: Արագացվելու է Գիտությունների ակադեմիայի, Պետական համալսարանի, Պոլիտեխնիկական և Գյուղատնտեսական ինստիտուտների նոր շենքերի շինարարությունը:

Այս բոլորից բացի խոշոր աշխատանքներ են կատարվելու մի շարք նոր փողոցների վերակառուցման ու բարեկարգման, ջրուղի, կոյուղու, էլեկտրական լուսավորության ցանցի ընդլայնման ուղղությամբ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԳԵՐԸ.— Հայաստանի բազմաթիվ և գունեղ գորգեր մեծ համբավ են վայելում և հսկայական պահանջարկ ունեն: Սովետական իշխանության տարիներին գորգագործությանը մեր ռեսպուբլիկայում խիստ զարկ տրվեց և այն արդյունաբերական նշանակություն ձեռք բերեց: Հայկական մանրանկարչության ոճով գործվող գորգերը հայտնի են ողջ Սովետական Միության մեջ: Այս տարի Հայաստանում կառուցվելու են գորգագործական 10 նոր արհեստանոցներ: Գորգագործական ձեռնարկությունները կտան 10.000 քառակուսի մետր ավելի արտադրանք, քան անցյալ 1953 թվականին:

ԱՐԳՅՈՒՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՃԸ.— Ընթացիկ 1954 թվականին Սովետական Հայաստանում քաղաքիկ ուշագործվում է նվիրվելու ժողովրդական ապամեծան ապարանքներ արտագործող նոր ձևերի կառուցմանը և հենքի ընդլայնման վրա՝ նպատակ ունենալով որքան կարելի է ավելացնել նման ապարանքների թողարկումը, որպեսզի հնարավոր լինի լիովին բարելավել բնակչության աճող պահանջները։ Բնթիկ արդյունաբերության միջնարկային գծով այդ նպատակին արվող հատկացումները կազմում են 43.000.000 ռուբլի՝ 19.000.000 ռուբլով ավելի, քան ծանցյալ տարի։ Մենդի արդյունաբերության նոր ձևերի կառուցմանը և հենքի ընդլայնման համար ընթացիկ տարում ծախսվել է 68.000.000 ռուբլի։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԵՎ ԿՈՒՆՏՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿՐՈՂՎԱԿԱՆՆԵՐ.— Կիրովական բազարը բուռն թափով աճում է։ Այն դարձել է այժմ Սովետական Հայաստանի տնտեսական, կուլտուրական և վարչական կենտրոններից մեկը։ Քաղաքն ունի կուլտուրական շատ հաստատություններ։ Միայն առողջապահական հիմնարկների թիվը 1946 թվականի համեմատությամբ կրկնապատկվել է։ Ներկայումս կառուցվում են նոր հիվանդանոց, ծննդատուն, հանգստյան տներ, բուժարաններ։

Ընդարձակվում է կուլտուրական հիմնարկների թիվը։ Կառուցվում են ուսումնական 5 նոր խոշոր շենքեր՝ միջնակարգ դպրոցների, տեխնիկումների, մանկավարժական ուսումնարանի համար։ Շուտով կավարտվի Կուլտուրայի պալատի կառուցումը։ Դա մի հոյակապ շենք է, որտեղ տեղավորվելու են քաղաքային թատրոնը, կինոն, գրադարան-ընթերցարանը։

ԱՐԶՍՍԱԳՐՈՒՄԱԿԱՆ ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎՆԻ ՆՈՐ ԶՆՈՒՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.— Հայաստանի արհեստագործական կոոպերացիան տնտեսական խոշոր միավորում է, որն ընդգրկում է ամենատարբեր մասնագիտությունների յոթանյակ հազարավոր արհեստավորների։ Այդ կոոպերացիայի ձևավորվածությունները արտագործում են բազմապիսի ապրանքներ։

Ընթացիկ տարում արհեստագործական կոոպերացիան ավելի է ընդարձակել իր գործունեությունը։ Երևանում, Լենինականում և Կիրովականում գործի են դրվելու կարի, կոշիկի, կահույքի նոր գործարաններ։ Նրևանում և Լենինականում կառուցվելու են արկիկոտած գործվածքների, մանվածքային և կարի ձեռնարկություններ։ Գործող ձեռնարկություններից շատերը վերակառուցվելու և ընդլայնվելու են։

Նոր ձեռնարկությունների կառուցման և հենքի ընդլայնման համար այս տարի ընդամենը ծախսվելու է շուրջ 25.000.000 ռուբլի։

ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՑՈՒՂՈՒՄ.— Նախառնություն հայ գյուղը գաղափար չունի էլեկտրականության մասին։ Այժմ Հայաստանի գյուղական լեռնակավայրերի մոտ 70 տոկոսը օգտվում է էլեկտրա-

կանությունից։ Էլեկտրական էներգիան գործածվում է ո՛չ միայն լուսավորման, այլև կենցաղային ու արտադրական կարիքների համար։ Ընթացիկ տարում էլեկտրականությունից օգտվող գյուղերի թիվը անհամեմատ կաճի։ Այդ նպատակով, բացի գործող էլեկտրականներից, մի շարք շրջաններում կառուցվում են տեղական նշանակություն ունեցող էլեկտրակայաններ։

ՀԱՅԻ ՆՈՐ ԳՐՈՒՆԱՐԱՆՆԵՐ.— Հունվարի սկզբներին Կիրովականում շահագործման հանձնվեց հացի նորակառույց գործարանը։ Նախկինի համեմատությամբ նոր գործարանը կարող է երկու անգամ ավելի արտադրանք տալ։

Ներկայումս հացի խոշոր, մեքենայացված գործարաններ են կառուցվում Հայաստանի մի շարք շրջանային կենտրոններում։

ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐ.— Բարեկամական սերտ կապեր գոյություն ունեն Հայաստանի աշխարհագրական ընկերության և Ուկրաինայի աշխարհագրական հիմնարկների միջև։ Այդ կապերն օգնում են երկու լեռնալեռնային գիտնականներին ավելի հաջող վարելու աշխարհագրական գիտության հետ կապված հարցերի լուծումը։

Հայաստանի աշխարհագրական ընկերությունը Ուկրաինայի տարբեր քաղաքներից ստանում է աշխարհագրական և քարտեզագրական զանազան հրատարակություններ, որոնց թվում քարտեզներ, գիտական ամսագրեր և այլն։ Օգնության պետական համալսարաններից ստացվել է «Համատարած աշխարհագրություն» հոյեքեն հազվագյուտ քարտեզը, որը հրապարակվել է Ամստերդամում 1695 թվականին։

Հայաստանի աշխարհագրական ընկերությունը աշխատանքների հետ ծանոթանալու համար հաճախ Երևան են այցելում Ուկրաինայի գիտնականները, Ուկրաինական խոշոր քաղաքների համալսարանների աշխարհագրական ֆակուլտետների ուսանողները։

ԲՐՈՆՋՅԱ ԳԵՂԱՐՎՍՍԱԿԱՆ ԶՈՒՂԱՄՔՆԵՐԻ ԱՐԶՍԱՆՈՅԸ.— Երևանում ստեղծվել է բրոնզյա դեղարվեստական ձուլվածքների արհեստանոց, որի կարիքը վաղուց ի վեր զգացվում էր։ Այժմ ամեն տեսակի դեղարվեստական ձուլվածքներ, այդ թվում նաև լրբոնջա արձաններ պատրաստվելու են տեղում, միևնույն առաջ հարկ էր լինում նման դեպքերում դիմել Լենինգրադում և Սովետական Միության մի քանի այլ քաղաքներում գոյություն ունեցող ձեռնարկություններին։

Ներկայումս նոր ստեղծված այս արհեստանոցում ձուլվում է հայ մեծանուն բանաստեղծ Հովհաննես Թումանյանի բրոնզյա մեծադիր արձանը, որը դրվելու է Երևանի օպերային թատրոնի առջև գտնվող հրապարակում։ Այստեղ են ձուլվելու նաև տաղանդավոր հայ երաժշտագետ Ալեքսանդր Սպենդիարյանի, ինչպես նաև Մատենադարանի նորակառույց շենքի առջև դրվելիք հայ մատենագիտների բրոնզյա արձանները։

